

*Зінчук Т.О.,
д.е.н., професор, завідувач кафедру ЗЕД підприємств,
Куцмус Н.М.,
докторант,
Житомирський національний агроекологічний університет*

ПРИНАДИ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ: НОВИЙ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ЧИ ЗАБУТА ПОТРЕБА СІЛЬСЬКОГО РОЗВИТКУ?

Постановка проблеми. Поняття та своєрідний образ сільської місцевості у повсякденному бутті переважної більшості населення найчастіше асоціюється з мальовничими пейзажами природи, пасовищ, сільськогосподарських посівів та насаджень, лісистими ландшафтами, водоймами, стародавніми традиціями, національними звичаями тощо. Таким чином якби нівелюється роль сільських територій у контексті забезпечення соціально-економічного розвитку в цілому, та сільського розвитку, зокрема.

Трансформаційні зміни, що відбуваються у світовій економіці в останнє десятиліття та, відповідно, накладають відбиток на розвиток економіки села, логічно спонукають до необхідності змін у підходах до теоретично-методологічної сутності та прикладного значення потенціалу сільських територій. Мотивацією до наукового дослідження даних підходів слугує комплекс складних проблем, які безпосередньо формують несприятливий “економічно-соціальний клімат” на сільських територіях, а саме: незупинні депопуляційні процеси, зниження рівня зайнятості в основних секторах сільської економіки, у тому числі у сфері виробництва сільськогосподарської продукції; безробіття; погіршення матеріального добробуту сільського населення; обмеженість фінансових ресурсів для забезпечення існуючих стандартів якості життя.

Незважаючи на досягнення науково-технічного прогресу, удосконалення агропромислових технологій, формування логістичних та комунікаційних систем в агропродовольчому секторі, які “проорокували” підвищення рівня добробуту селян та забезпечення реальних результатів економічного зростання, у більшості сільських територій, особливо віддалених від урбаністичних центрів, призвели лише до падіння попиту на працівників лісового і сільського господарств, зниження стандартів

соціального обслуговування, обмеженості можливостей для освітнього і культурного розвитку. Позитивні зміни внаслідок прогресу відчуває лише невелика кількість селян, що проживає на сільських територіях, розташованих довкола міст.

Найперспективнішим напрямом подолання деструктивних явищ у розвитку сільських територій, про що свідчить як різноманітний зарубіжний досвід політики сільського розвитку, так і окремі вітчизняні тенденції діяльності ініціативних, самоврядних і незалежних сільських громад, є зміщення акценту на розвиток потенціалу існуючих **сільських принад**, що сприятиме, по-перше, “деурбанізації” села та, по-друге, подоланню бідності і гендерної нерівності, соціальному захисту та багатьом іншим компонентам гідного життя селян. Такий підхід у філософії розвитку сільських територій спостерігається та традиційно використовується на науковій основі як в США, так і в країнах-членах ЄС. Його суть полягає у просуванні екологічних та культурних надбань сільських територій, збереженні цінностей природних багатств, історичних та культурних звичаїв сільського населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових літературних джерелах, в основному, зарубіжного походження, здійснюється популяризація теоретико-прикладної проблеми принад сільських територій такими вченими, як: Вайс А., Готліб П., Грін Г., Деллер С., Дендрінос Д., Джейсон Д., Клоук П., Кромартъе Дж., Ліу Б., Маркуїлер Д., Пауер Т., Тонніс Ф., Траш Г., Фогел Х., Хантер Л. та інших. Разом з тим, узагальнення результатів досліджень цих вчених дозволило виявити більш широкі потенційні можливості щодо встановлення соціально-економічної сутності сільських принад, а саме трактування їх як інтегрального компонента підвищення якості життя на сільських територіях. При цьому потребують обґрунтування не лише теоретико-методологічні засади формування їх ролі у забезпеченні сільського розвитку, але й прикладні аспекти реалізації їх функцій, що й зумовило мету даного дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є проведення теоретико-методологічного дослідження сутності поняття “принади сільських територій” та обґрунтування напрямів використання потенціалу сільських принад при формуванні перспектив сільського розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. У широкому розумінні **принади сільських територій** розглядаються як сукупність різноманітних характеристик регіону, завдяки чому місцевість стає найпривабливішою як для проживання, так і для праці. Однозначного трактування поняття “сільські принади” з позиції їх кількісної оцінки не існує. Американські вчені Хантер Л., та Джейсон Д., спираючись на основні теоретичні концепції руралізму, доводять, що сільські принади є головним чинником, який зумовлює тяжіння людей до проживання на позаміських територіях [1]. При характеристиці особливостей принад сільських територій Готлібом П. виділяються такі їх риси, як локальність і специфічність. При цьому автор зазначає, що це нездатні до переміщення блага і послуги, використання яких надає вигоду користувачам незалежно від того, чи вони є резидентами, чи тимчасово проживають на конкретній території [2, с. 271]. Ліу Б. позиціонує принади сільських територій як чинник підвищення якості життя. Але, водночас, з огляду на суб’єктивізм сприйняття переваг принад сільських територій, наголошує на недосконалості такого підходу, зазначаючи, що з точки зору індивідуальної оцінки їх традиційне представлення можливе у вигляді агрегованої гомогенної виробничої функції, що відображає потреби конкретної громади [3, с. 271].

Теоріям сучасних досліджень властива ідея методологічного порівняння сільських принад з існуючими на певній території суспільними благами. Ототожнення цих категорій з точки зору сільської місцевості неправомірне, оскільки класична теорія суспільних благ акцентує переважно на національних суспільних благах, споживачами яких виступають громадяни, а меритором – держава [4, с. 24].

У контексті сучасної економічної парадигми принадами сільських територій можуть бути як спеціально обмежені природні території (сади, парки, алеї, ареали дикої природи, водойми), так і історичні та культурні будівлі, розвинений соціальний капітал або комунікаційні мережі тощо. У більшості випадків вони наділені особливою рисою імовірності та мають незамінний характер, забезпечують прямі або непрямі доходи для жителів. Водночас і сільські принади мають широкий перелік подібних властивостей, що визначається характером людської діяльності. Зокрема, на формування і функціонування рекреаційних зон традиційно високого впливу завдають суспільна політика та ринок. Здебільшого такі принади представлені активами, які не можуть повною мірою регулюватися елементами ринкового механізму, оскільки проблемами є, наприклад, визначення їх товарної сутності. Навіть за умов постійного збільшення попиту, їх постачання неможливо так само легко збільшити.

Більшість сільських громад у змозі отримувати економічну вигоду від принад своєї території, пропагуючи стратегії розвитку, що базуються на їх використанні. Так, дослідженнями окремих вчених доведено, що на сільських територіях, розвиток яких спрямований на забезпечення рекреаційного призначення та отримання додаткових робочих місць, спостерігається вищий рівень імміграції, ніж на інших територіях [5, с. 532]. З економічної точки зору, природні та рекреаційні сільські принади сприяють зростанню зайнятості, незважаючи на незавершеність наукової дискусії стосовно характеру їх впливу на створення робочих місць.

Сьогодні вітчизняні вчені лише починають концентрувати увагу на проблемах розвитку сільських територій. Відтак, залишається без чітких аргументів і залежність цього процесу від існуючих принад. Зокрема, потребують відповіді такі питання, як: залежність сільського розвитку та економічного зростання від природних принад; існування реальних обмежень у використанні принад; вичерпність та можливість створення принад, що прискорюють зростання; вибір політичних інструментів та розподіл відповідальності в ієрархії менеджменту сільських територій. Перелік таких питань може бути надзвичайно широким, та, напевне, одним з основних в ньому виступатиме необхідність кращого розуміння довгострокового впливу сільського розвитку, побудованого на сільських принадах, на соціальний капітал територій. Проте, суть кожного з цих питань доводить, що без врахування ролі принад у розвитку сільських територій неможливо забезпечити ефективну політику сільського розвитку.

Ідентифікація ролі принад сільських територій частково формується з урахуванням традицій, які історично були на цих територіях закладені. Відповідно можна виділити декілька основних (базисних) груп принад сільських територій (рис. 1). Через синтез та взаємодоповнення елементів між даними групами сільських принад формуються, з одного боку, загальна привабливість території як ареалу для життєдіяльності людей, з другого – умови для ведення бізнесу та розвитку економічного потенціалу. Таким чином забезпечується поступовий процес економічного зростання, що ще раз доводить, про необхідність розгляду принад через призму економічної рушійної сили соціально-економічного розвитку регіону.

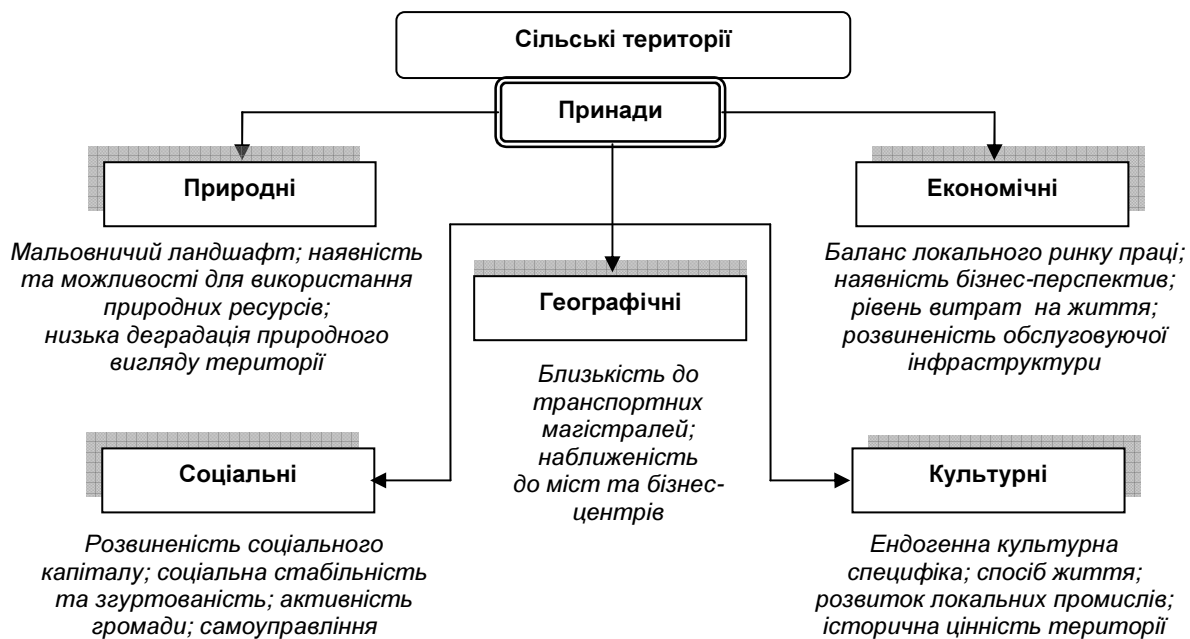

Рис. 1. Класифікація принад сільських територій

Принади сільських територій, порівняно з іншими регіональними чинниками виробництва, є унікальними. Ця унікальність, на думку Гріна Г., Деллера С., Маркуїллера В., визначається чотирма фундаментальними рисами: 1) неможливість бути виробленими; 2) безповоротність; 3) висока еластичність доходів від попиту на них; 4) імобільність [6, с. 13-16], характеристика яких полягає у такому:

1. *Неможливість бути виробленими.* Забезпечення природними принадами сільських територій має тенденцію до постійного обмеження. Надзвичайно важко провести дії, які б у короткостроковому періоді впливали на їх зміну. Тому, зазвичай, їх неможливо створити завдяки діяльності людини – зусилля по їх створенню здебільшого обмежуються поступовими перетвореннями існуючих в природі ресурсів.

Разом з тим, існують механізми, які можна використовувати для підвищення цінності принад сільських територій. Наприклад, практика управління ресурсами, що пов'язані з принадами території, може забезпечувати зростання доходів громади від їх використання. Більш того, такі принади як парки, ліси та інші форми відкритого природного простору суттєво впливають на ціну земельних ресурсів довкола них, оскільки завдяки їм підвищується якість життєвого середовища місцевих жителів, зокрема як в екологічному, так і в економічному сенсі.

2. *Безповоротність.* Управлінські рішення стосовно природних принад територій щодо своїх наслідків надзвичайно складні. В першу чергу це означає, що їх акцентування на збереженні чи відновленні неповторності території в короткостроковому періоді можливе, але має високу ціну.

Взагалі, природні ресурси, що залежать від геоморфології (тектонічні пласти, вулкани, структура ґрунту тощо), у якості відновних механізмів принад є надзвичайно повільними. На відміну від них, ресурси, що за своєю природою мають біоморфологічний характер (ріст дерев, продукція дикої природи, степова рослинність тощо) відновлюються значно швидше. Участь людини у цьому процесі певною мірою може прискорити процес відновлення, проте потребує значних фінансових витрат.

3. *Висока еластичність прибутку від попиту.* З теоретичної точки зору, природні переваги гарантують високу еластичність доходів від їх використання стосовно ринкового попиту [7, с. 179]. Принади сільських територій, тобто естетика та збережене навколишнє середовище, можуть відігравати також важливу роль у формуванні соціального капіталу та культурної ідентичності, які властиві сільському соціуму. Тому управлінські рішення щодо переходу формальних суспільних благ до приватної власності повинні враховувати можливість втрати територією своїх соціокультурних характеристик.

4. *Імобільність.* Природні принади існують як фіксовані активи регіону. З точки зору визначення основних характеристик сільських принад, це означає, що, наявні на певній території, вони недоступні для жителів міст або іншого регіону. На відміну від капіталу або робочої сили, окремі громади є відносно ізольованими від принад територій локації інших громад. Зважаючи на зазначене, громада самостійно здійснює дихотомічний вибір на користь популяризації власних принад у зовнішньому середовищі, або, навпаки, обмежуючи зовнішній доступ до них та використовуючи для нарощування власного потенціалу.

Наведені характеристики принад сільських територій хоча певною мірою і надають розуміння їх сутності, проте можуть бути піддані критиці. Зокрема, прогресивний менеджмент та взаємодія з державною політикою можуть значно змінювати кожну з розглянутих характеристик. Проте нині основним завданням виступає не стільки визначення стійкого набору характеристик принад сільських територій у ринковому середовищі, скільки їх вплив на сільський розвиток та розуміння феномену розвитку, в основі якого принади виступають у якості економічної сили. З цієї точки зору необхідним є відзначення акценту саме на суспільному добробуті, а не на добробуті окремих індивідів. Тобто основним є вплив сільських принад не на конкретну людину, а на їх сукупність, що проживає на певній території та користується її благами. Тому необхідним є використання широкого кола можливих заходів для сільського розвитку, які спрямовані на дотримання кількісного підходу до зростання – орієнтація на вирівнювання та підвищення доходів, розширення зайнятості, нарощування бізнес-оборотів для виведення сільських територій з кризи, створення гідних умов життя сільського населення, формування ефективної соціо-еколого-економічної територіальної системи, збереження культурних цінностей, забезпечення раціонального використання ресурсів при сільськогосподарській та сільській несільськогосподарській діяльності, туризмі, рекреації тощо.

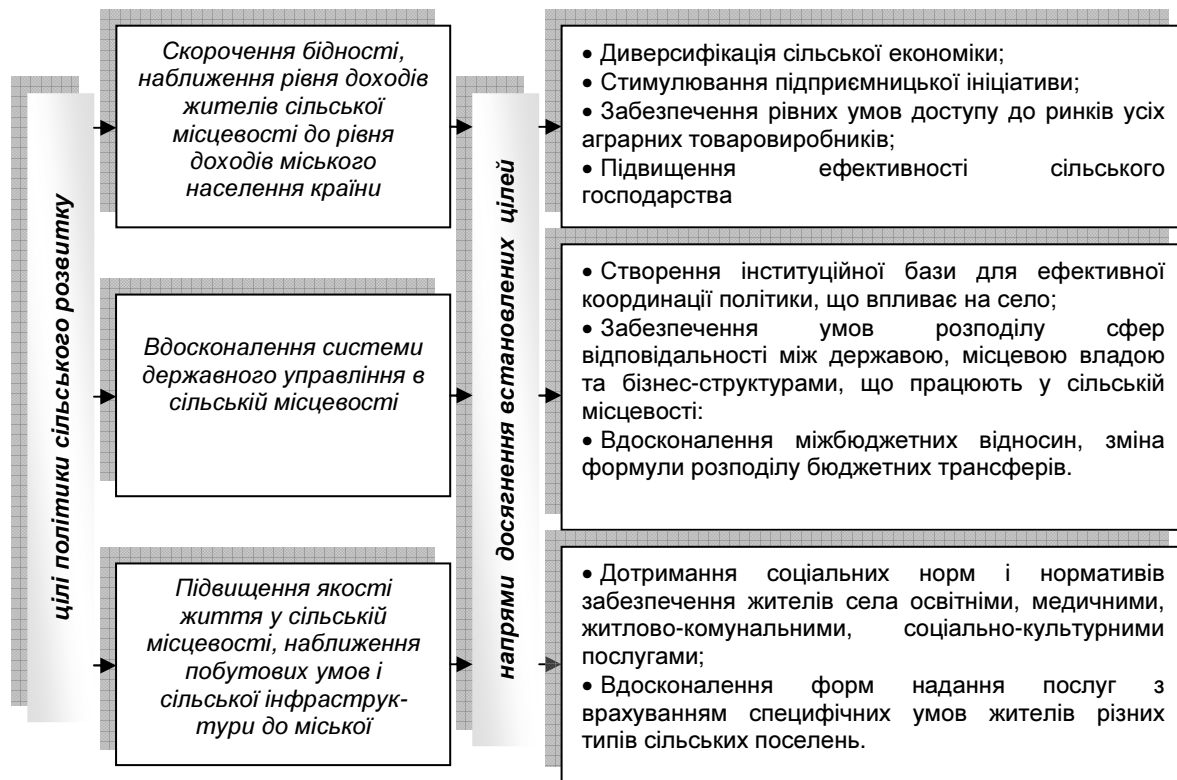
Незважаючи на акцентуванні добробуту саме громади, а не окремого індивіда, філософія сільського розвитку, яка базується на сільських принадах, для вітчизняної аграрної економічної науки на даному етапі є цілком припустимою, що пояснюється наступними концептуальними твердженнями.

Перше. Визначальною особливістю сучасної політики сільського розвитку є підхід до села як до складної соціально-економічної системи, яка формується на трьох базисних ресурсах: *по-перше*, ресурс життєдіяльності – умови і якість життя; *по-друге*, ресурс життєустрою – ступінь освоєння територіального середовища; *по-третьє*, ресурс життєзабезпечення – виробництво продуктів харчування [8, с. 127]. Метою такого підходу вважається гармонізація мотивів економічної поведінки осіб та організацій, інтереси яких тією чи іншою мірою пов'язані із сільським розвитком та соціально-економічними інтересами сільських громад.

Виходячи із зазначеного, політика сільського розвитку повинна бути зорієнтована на конкретні умови кожного окремого сільського регіону, враховувати його особливості, а отже, максимально повно використовувати принади конкретної території. Для цього вона повинна відображати узгоджені соціальні пріоритети розвитку відповідного регіону та володіти спеціальним набором інструментів досягнення поставлених економічних цілей. Зважаючи на дисгармонію у сфері розвитку сільського господарства та сільської місцевості, враховуючи загальнонаціональні особливості і тенденції, науковцями виділено відповідні цілі та напрями політики сільського розвитку (рис. 2).

Друге. Розробка описаної вище політики сільського розвитку об'єктивно потребує "особистісного" підходу. Формулювання економіки нового типу передбачає, що діяльність такої господарської одиниці як село, підлягають цілям і завданням розвитку особистості. Звідси випливає висновок про те, що село, як соціально-економічна система, буде функціонувати ефективно лише тоді, коли розвиток особистості у цьому процесі буде гармонічним і збалансованим.

Разом з тим, ефективне вирішення проблем, пов'язаних з сільським розвитком, передбачає тісне співробітництво між державним, приватним та суспільним секторами. При такому співробітництві значна роль відводиться саме ініціативній діяльності сільських жителів та передбачається мобілізація локальних ресурсів, включаючи фінансові, матеріально-технічні, природні та ресурси сільськогосподарських підприємств і селян, що проживають в межах даної сільської території.

Рис. 2. Цілі та напрями реалізації політики сільського розвитку

Джерело: розроблено на основі [9].

Відтак можна припустити, що протиставлення інтересів особистості інтересам усієї громади в умовах, що склалися нині на сільських територіях, не припустимо, а подолання кризи їх розвитку можливе лише завдяки інтеграції зусиль сільських жителів. Передумовами такої інтеграції виступає сільська культура, яка поєднує світогляд, мораль, релігію, культуру сімейного та суспільного життя, домашнього господарства, коректного (екологічно чистого) землеробства тощо. Вона також сприяє зміщенню акцентів у політиці сільського розвитку з власне процесу розвитку на мету, яка у кінцевому рахунку повинна визначати розуміння його результату.

Узагальнюючи погляди окремих сучасних вчених [10; 11], можна ідентифікувати мету сільського розвитку як забезпечення якісного життєвого середовища селян, що дозволяє характеризувати стан села, оскільки об'єднує різні складові його розвитку.

Спираючись на вищезазначене, авторське трактування мети сільського розвитку виходить за межі якості життєвого середовища селян (хоча й не заперечує його) та передбачає забезпечення високого рівня добробуту, який виступає узагальнюючим показником рівня та якості життя. При цьому добробут реалізується через сукупність та зміст потреб людини у процесі її життєдіяльності, які вона в змозі задовольнити (рис. 3).

До таких потреб, згідно теоретичних постулатів економічних теорій потреб, логічно віднести: фізіологічні, які пов'язані з підтримкою фізичного стану; соціальні, що виникають у зв'язку з місцем і роллю людини у суспільстві; інтелектуальні – народжені людською свідомістю, які залежать від інтелектуальної діяльності.

Добробут є однією з найскладніших категорій соціально-економічного розвитку, що пояснюється поєднанням у ньому трьох основних компонентів: матеріальної, нематеріальної та духовної. Перша уособлює у собі матеріальне становище людини в розумінні наявності можливостей для отримання необхідних матеріальних благ. Друга базується на необхідності задоволення її потреб у різносторонньому розвитку, забезпеченості нематеріальними благами – послугами у сфері побуту, освіти, охорони здоров'я, формування інформаційного середовища тощо. Третя визначає потребу в існуванні та доступності духовних благ (духовні цінності, ідеї, мораль, свідомість, культура та ін.).

У такому розумінні категорія добробуту правомірно відноситься до переліку тих, зміст яких визначається як оцінне судження, що серед різних людей не має однакового сприйняття. Водночас, в умовах постійного зростання потреб як результату соціально-економічного розвитку суспільства, його оцінка також еволюціонує.

При цілеспрямованій орієнтації на принади сільських територій слід наголосити на деяких аспектах, без яких досягнення зазначеної мети сільського розвитку неможливе. Насамперед, йдеться про екологічну складову. Зважаючи на закон зростання екологічних потреб [12, с. 547], що відображає

внутрішньо необхідні, сталі й суттєві зв'язки між зростанням інтенсивності праці (у першу чергу, розумової), навантажень на організм людини в умовах забрудненого довкілля і його погіршення та необхідністю задоволення зростаючих екологічних потреб задля відтворення людини як біологічної істоти, природного компонента робочої сили нормальної якості, заходи екологічної політики у сфері сільськогосподарського природокористування в цілому мають посідати особливе місце у програмах сільського розвитку.

Рис. 3. Формування мети сільського розвитку у контексті людських потреб

Чинником якісного життєвого середовища селян у широкому розумінні цього поняття вважається також рівень доходу, який нині є суттєво нижчим за дохід жителів міст, що пояснюється низькою заробітною платою у сільському господарстві та обмеженими можливостями для працевлаштування поза ним. Крім того, селяни мають досить диференційовані за розміром доходи, які залежать від економічної активності, сфери прикладання праці, освіти, віку, кваліфікації, кількості працюючих членів родини тощо.

З огляду на вищезазначене, політика сільського розвитку повинна сприяти підвищенню доходів селян, а не їх вирівнюванню, оскільки явище диференціації притаманно ринковій економіці. Згідно з накопиченим роками досвідом західних країн світу, кожна держава, яка стає на шлях ринкових перетворень, витісняє існуючу структуру соціального розшарування, замінює її на нову, більш прогресивну, що ґрунтується на засадах підприємництва та конкуренції. За гіпотезою С. Кузнеця, на розподіл доходів впливає також і певний етап економічного зростання країни, змінюючи більш-менш однаковий рівень добробуту населення на початковому етапі на досить диференційований, у зв'язку із підвищенням рівня економічного розвитку країни [13, с. 1-28]. Проте, згідно такого підходу не заперечується також і необхідність певної регламентованості меж диференціації доходів населення, зокрема і сільського, зі сторони держави як інституції забезпечення національної безпеки.

Висновки з проведеного дослідження. В умовах ринкової економіки рівень доходів на селі й надалі матиме досить нерівномірний характер. Задля його зростання необхідним є розвиток малого та середнього бізнесу на сільських територіях, який безпосередньо пов'язаний з використанням існуючих принад сільських територій. Такий зв'язок сприятиме формуванню нових принад, насамперед тих, виникнення яких залежать від діяльності людини. З огляду на це, сільські території матимуть додаткові стимули та можливості для розвитку, ставатимуть більш привабливим середовищем для життя, а отже, стимулюватимуть діяльність бізнес-активних людей – основний капітал підприємництва. Завдяки формуванню якісного людського ресурсу зберігатимуться та збагачуватимуться ключові принади сільських територій, від існування яких залежить збереження національної ідентичності України.

Бібліографічний список

1. Hunter L. The Association between Natural Amenities, Rural Population Growth and Long-Term Residents' Economic Well Being / Hunter L., Jason D., Onge J. // Institute of Behavioral Science Working Paper. – 2004. – Boulder, CO: University of Colorado at Boulder.

2. Gottlieb P. Amenities as an Economic Development Tool: Is There Enough Evidence? / Gottlieb P. // Economic Development Quarterly 8(3); 1994. – P. 270–285.
3. Liu B. Differential Net Migration Rates and the Quality of Life / Liu B. / The Review of Economics and Statistics. – 1975. – 57(3). – P. 329–37.
4. Макаров И.А. Глобальные проблемы климата, воды и продовольствия с позиции теории общественного блага / И.А. Макаров // Международная экономика. – №5. – 2011. – С. 24-29.
5. Marcouiller D. Natural Amenity-Led Development and Rural Planning / Marcouiller D., Clendenning J., Kedzior R. // Journal of Planning Literature. – May, 2002. – vol. 16 (№4). – P. 515-542.
6. Green G., Deller S., Marcouiller D. Amenities and rural development: theory, methods and public policy / Green G., Deller S., Marcouiller D. ; edited by Gary Pual Green. – Massachusetts, 2005. – 338 p.
7. McFadden D. Issues in the contingent valuation of environmental goods: methodologies for data collection and analysis / McFadden D., Leonard G. ; In: Hausman, J.A. (Ed.), Contingent Valuation: A Critical Assessment // Environmental Economics. – North Holland Press, Amsterdam, 1993. – pp. 165–208.
8. Валентинов В.Л. Організаційна легітимність як фактор сільського розвитку / В.Л. Валентинов // Економіка АПК. – 2005. – № 10. – С. 126-131.
9. Тематичні звіти щодо формулювання стратегічної політики розвитку села і сільського господарства : Матеріали семінару по проекту технічної допомоги ФАО “Підтримка формулювання політики розвитку сільського господарства та сільської місцевості на середню перспективу” (07.07.06). – Київ. – 2006. – 87 с.
10. Теорія, політика та практика сільського розвитку / За ред. чл.-кор. НАНУ О.М.Бородіної та чл.-кор. УААН І.В.Прокопи. – Київ: Інститут економіки і прогнозування НАНУ, 2010. – 384 с.
11. Павлов О.І. Сільський розвиток як предмет наукового аналізу / О.І. Павлов // Актуальні проблеми державного управління. – № 2(34). – 2008. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Apdu/2008_2/doc/2/07.pdf
12. Економічна енциклопедія : У трьох томах. Т.1. / редкол.: С.В. Мочерний (відпов. редактор) та ін. – К. : Видавничий центр “Академія”. – 2000. – 854 с.
13. Kusnets S. Economic Growth and Income Inequality / S. Kusnets // American Economic Review. – 1955. – № 1. – P. 1-28.

Анотація

Здійснено теоретико-методологічне дослідження сутності поняття “принади сільських територій”. Обґрунтовано необхідність удосконалення класичних підходів стосовно розвитку сільських територій. Запропоновано напрями використання потенціалу сільських принад при формуванні сучасної філософії сільського розвитку.

Ключові слова: *громада, економічне зростання, принади сільських територій, сільська економіка, сільський розвиток, сільські території.*

Аннотация

Проведено теоретико-методологическое исследование сущности понятия “достопримечательности сельских территорий”. Обоснована необходимость усовершенствования классических подходов к развитию сельских территорий. Предложены направления использования потенциала сельских достопримечательностей при формировании современной философии сельского развития.

Ключевые слова: *община, экономический рост, достопримечательности сельских территорий, сельская экономика, сельское развитие, сельские территории.*

Annotation

The theoretical and methodological essence of “rural amenities” concept is identified. The necessity of improving the classical approaches to rural development is substantiated. The ways of rural amenities potential using in the formation of modern philosophy of rural development are suggested.

Key words: *community, economic growth, rural amenities, rural economy, rural development, rural areas.*